

LAMENTABILI

Dekret sv. Pia X.

Zavrhující bludné teze modernistů

LAMENTABILI

Dekret sv. Pia X., zavrhuje bludné teze modernistů

Dekretem „Lamentabili“ zavrhuje se jako bludné tyto these:

1. Církevní zákon předpisující, aby knihy o Písmě sv. byly před vydáním podrobeny cenzuře, nevztahuje se na učence, kteří se obírají vědeckou kritikou neb exegésí knih Starého a Nového zákona.

2. Církevním výkladem posvátných knih nesmí se ovšem pohrdati; než přece podléhá tento výklad hlubšímu úsudku a opravě exegetů.

3. Z rozsudků a církevních censur, vydaných proti svobodné a hlubší exegesi, možno soudit, že víra církvi hlásaná odporuje dějinám a že katolická dogmata nelze ve skutečnosti srovnati s pravým a původním stavem náboženství křesťanského.

4. Učitelství církve nemůže ani dogmatickou definicí určití pravý smysl Písma sv.

5. Poněvadž v pokladu víry jsou obsaženy pouze pravdy zjevené, nemá církev žádného práva rozhodovati o tom, co tvrdí vědy světské.

6. Při prohlašování pravd náboženských má církev učící a věřící spolupůsobiti tak, že církvi učící zbývá jen stvrzovati všeobecné mínění církve věřící.

7. Zavrhuje-li církev bludy, nemůže od věřících žádati vnitřního souhlasu, aby její rozhodnutí přijali.

8. Třeba míti za všeliké viny prosté ty, kteří si nevšímají rozhodnutí vydaných posvátnou kongregací Indexu nebo jinými posvátnými kongregacemi římskými.

9. Přílišnou prostotu nebo nevědomost dokazují, kdo věří, že Bůh je opravdu původcem Písma sv.

10. Inspirace knih Starého zákona záležela v tom, že židovští spisovatelé vyličili náboženské vědomosti se zvláštního stanoviska, pohanům jen málo nebo vůbec neznámého.

11. Božská inspirace nevztahuje se na celé Písmo svaté tak, že by všechny a jednotlivé jeho části chránila všelikého bludu.

12. Chce-li se exegeta věnovati s prospěchem studiím biblickým, musí především odložití jakýkoli předsudek o nadpřirozeném původu Písma sv., a nesmí bibli vykládati jinak než ostatní památky čistě lidské.

13. Podobnost v evangeliích vypracovali uměle sami evangelisté a křesťané druhého a třetího pokolení, a jimi odůvodnili nepatrné ovoce, které neslo hlásání Krista židům.

14. V mnohých zprávách nelíčili evangelisté tak pravdy jako spíše to, co pokládali pro čtenáře za prospěšnější, ač nesprávné.

15. Evangelia byla stálými vložkami a opravami rozšiřována, až byl kánon vymezen a stanoven; proto v nich nezůstala z učení Kristova leč nepatrná a nejistá stopa.

16. Líčení Janova nejsou skutečnou historií, nýbrž mystickým rozjímáním evangelia; řeči v jeho evangeliu jsou jen theologické úvahy o tajemství spásy, bez historické skutečnosti.

17. Čtvrté evangelium zveličilo zázraky nejen proto, aby se zdály více mimořádnými, nýbrž i proto, aby dílo a slávu vtěleného Slova vhodněji charakterizovaly.

18. Jan ovšem tvrdí o sobě, že svědčí o Kristu; v pravdě však jest vynikajícím svědkem křesťanského života čili Kristova života v církvi na sklonku prvního století.

19. Nekatoličtí exegeté vystihli pravý smysl Písma sv. věrněji, než exegeté katoličtí.

20. Zjevením nemohlo býti než sebevědomí, kterého nabyl člověk o svém poměru k Bohu.

21. Zjevení, které tvoří obsah víry katolické, neskončilo se v apoštolech.

22. Dogmata, která církev považuje za zjevená, nejsou pravdami s nebe přišlými, nýbrž jsou jakýmsi výkladem náboženských zjevů, kterého se lidský duch domohl pracnými pokusy.

23. Může býti a také skutečně jest odpor mezi událostmi, které se vypravují v Písmě sv., a mezi dogmaty církve, která se o ně opírají, takže kritik může jako nesprávné zavrhovati události, které církev pokládá za nejjistější.

24. Nesmíme odsouditi exegetu, pronáší-li věty, ze kterých plyne, že dogmata jsou historicky nesprávná neb aspoň pochybná, jen když přímo nepopírá dogmat samých.

25. Souhlas, kterým věříme, zakládá se v poslední instanci na souhrnu pravděpodobností.

26. Články víry třeba podržeti jen po jejich stránce praktické, pokud jsou totiž závazným měřítkem jednání, ne však jako pravidlo víry.

27. Z evangelií nelze dokázati božství Ježíše Krista; je to článek víry, který si křesťanské vědomí odvodilo z pojmu Messiáše.

28. Když Ježíš konal svůj úřad, neměl úmyslu učiti svými řečmi, že je sám Messiášem, a také jeho zázraky neměly účelu, toho dokazovati.

29. Možno připustiti, že Kristus, jak ho líčí dějepis, stojí hodně hluboko pod Kristem, který je předmětem víry.

30. Ve všech textech evangelních má jméno „Syn Boží“ jen význam jména „Messieáš“; nikde však neznačí, že Kristus je skutečný a přirozený Syn Boží.

31. Učení, které podává o Kristu Pavel, Jan a všeobecný sněm nicejský, efesský a chalcedonský, není učení, které hlásal Ježíš, nýbrž které si Ježíši utvořilo křesťanské vědomí.

32. Přirozeného smyslu evangelních textů nelze srovnati s tím, čemu učí naši theologové o sebevědomí a neomylných vědomostech Ježíše Krista.

33. Každému nepředpojatému jest úplně jasno, že buď Ježíš učil bludu o velmi blízkém příchodu Messiášově (při posledním soudu), nebo že většina jeho učení v evangeliích synoptických není authentická.

34. Kritik nemůže přičítati Kristu neobmezené vědomosti leda s podmínkou, kterou historicky nelze ani pochopiti a která se příčí mravnímu citu, že totiž Kristus i jako člověk měl vědomosti božské a přece nechtěl znalosti tolika věcí sděliti svým učedníkům a budoucím pokolením.

35. Kristus nebyl si vždy vědom své důstojnosti messiášské.

36. Spasitelovo zmrtvýchvstání není skutečnou událostí historickou, nýbrž nedokázaným a nedokazatelným zjevem řádu čistě nadpřirozeného, které (zmrtvýchvstání) si křesťanské vědomí odvodilo ponenáhlu z jiných zjevů.

37. Víra ve zmrtvýchvstání Kristovo netýkala se z počátku tak samého faktu zmrtvýchvstání, jako spíše nesmrtelného života Kristova v Bohu.

38. Učení o smírném rázu smrti Kristovy není v evangeliích, nýbrž pochází jen od Pavla.

39. Domněnky o původu svátostí, kterými byli proniknuti Otcové tridentští a které měly bezpochyby vliv na jejich dogmatické kánony, liší se velmi od oněch, které dnes právem zavládají u badatelů o dějinách křesťanství.

40. Svátosti vznikly tím, že apoštolové a jejich nástupci vyložili pod vlivem a nátlakem okolností a událostí nějakou ideu neb úmysl Kristův.

41. Účelem svátostí není, leč připomenouti lidskému duchu vždy blahodárnou přítomnost Stvořitelovu.

42. Potřebu křtu zavedla křesťanská společnost tím, že jej přijala za nutný obřad, s kterým spojila závazky křesťanského vyznání.

43. Zvyk udíleti křest nemluvňatům byl jen vývojem disciplinárním; byl však jednou z příčin, proč svátost rozdělena na dvě, křest a pokání.

44. Nemáme žádného důkazu, že apoštolové užívali obřadu svátosti biřmování; v dějinách prvotní církve Kristovy není skutečného rozdílu mezi oběma svátostmi, křtem a biřmováním.

45. Není vše historické, co vypravuje svatý Pavel o ustanovení velebné Svátosti. (I. Cor. XI, 23-25.)

46. Prvotní církev nevěděla ještě o ospravedlňování hříšného křesťana autoritou církevní; jen velmi pomalu zvykala si církev na tento pojem. Ano i když pokání bylo uznáno za instituci církevní, nebylo nazýváno svátostí, poněvadž bylo pokládáno jaksi za svátost nečestnou.

47. Slova Páně: „Přijměte Ducha svatého; kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterýmž zadržíte, zadržány jsou“ (Jan XX, 22-23), nevztahují se na svátost pokání, i když to Otcové tridentští tvrdili.

48. Sv. Jakub nechce ve svém listě (V, 14-15) prohlásit nějakou svátost Kristovu, nýbrž jen doporučuje jakýsi zbožný obyčej; a vidí-li v tomto zvyku nějaký prostředek milosti, nerozumí tomu v tak přesném smyslu jako theologové, kteří stanovili pojem a počet svátostí.

49. Poněvadž slavení Večeře Páně bralo na sebe u křesťanů ponenáhlu ráz úkonu liturgického, nabyli mužové, kteří večeri obyčejně předsedali, charakteru kněžského.

50. Starší, kteří měli povinnost dohlížeti v křesťanských shromážděních, byli ustanoveni od apoštolů za kněze a biskupy, aby bděli nad nezbytnou organizací rostoucích obcí křesťanských, ne však výhradně proto, aby posláni a moc apoštolskou budoucnosti zachovali.

51. Manželství nemohlo se státi svátostí Nového zákona, leč později v církvi; aby totiž manželství bylo pokládáno za svátost, musil předcházeti úplný vývoj učení o milosti a o svátostech.

52. Kristus neměl úmyslu založiti církev jako společnost, která měla po dlouhou řadu století na zemi trvati; právě naopak, dle domněnky Kristovy mělo co nejdříve nastat nebeské království zároveň s koncem světa.

53. Organická ústava církve není nezměnitelná; křesťanská společnost podléhá právě tak stálému vývoji jako společnost lidská.

54. Články víry, svátosti a hierarchie, nejen v pojmu, nýbrž i ve své podstatě, nejsou než výkladem a vývojem křesťanské myšlenky, který (vývoj) zevně rozmnožil a zdokonalil nepatrný zárodek, stajený v evangeliu.

55. Šimon Petr nikdy ani netušil, že by mu Kristus byl odevzdal primát v církvi.

56. Římská církev nestala se hlavou všech ostatních církví z nařízení božské Prozřetelnosti, nýbrž z okolností pouze politických.

57. Církev se osvědčuje jako nepřítelkyně pokroku ve vědách přírodních a v teologii.

58. Pravda je právě tak měnitelná jako člověk sám, poněvadž s ním a v něm a jím se vyvíjí.

59. Kristus neučil určité soustavě pravd, která by se hodila pro všechny časy a všechny lidi, nýbrž dal spíše jen popud k jakémusi náboženskému směru, který byl nebo měl být přizpůsoben různým dobám a místům.

60. Křesťanské učení bylo ve svých počátcích židovské; postupným vývojem stalo se nejprve Pavlovým, potom Janovým, konečně hellenským a všeobecným.

61. Není v tom odporu, tvrdíme-li, že žádná kapitola Písma sv., od první hlavy Genese až do poslední kapitoly Zjevení, neobsahuje naprosto téhož učení, které o téže věci hlásá církev, a že proto žádná kapitola Písma sv. nemá téhož smyslu pro kritika a pro theologa.

62. Hlavní články apoštolského vyznání víry neměly u prvních křesťanů téhož významu, jaký mají u křesťanů dnešních.

63. Církev je neschopna hájiti účinně evangelické mravnosti, poněvadž lpí tvrdošíjně na nezměnitelném učení, které nelze s dnešním pokrokem srovnati.

64. Žádá toho pokrok ve vědách, aby křesťanské učení zreformovalo své pojmy o Bohu, stvoření a zjevení, o osobě vtěleného Slova a o vykoupení.

65. Dnešního katolicismu nelze s pravou vědou srovnati, leč že se přetvoří v jakési nedogmatické křesťanství čili v jakýsi široký a liberální protestantismus.